

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

обов'язкової освітньої компоненти

ЖИВОПИС

для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
3 курс

Галузь знань	01 Освіта
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)
Спеціалізація	-
Освітня програма	Мистецтво в закладах освіти
ННІ	педагогіки

Автори:
к.п.н. доцент Піддубна Оксана,
викладач Кирилюк Дарина,
викладач Силаєва Анастасія

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Протокол від «08» квітня 2026 р. № 13

Завідувач кафедри _____ Оксана ПІДДУБНА

Житомир 2026

УДК 75:37.013.42(076.5)

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 10 від «24» квітня 2026 р.)

Рецензенти:

Галина БУЧКІВСЬКА – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Любов КРАЙЛЮК – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.

Наталія КОЛЕСНИК – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Піддубна О.М., Кирилюк Д.М., Силаєва А.В. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з освітньої компоненти «Живопис» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.12 Середня освіта. (Мистецтво в закладах освіти) 3 курс. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2026. 56 с.

© Піддубна О. М., 2026

© Кирилюк Д. М., 2026

© Силаєва А.В., 2026

© Житомирський державний
університет імені Івана Франка, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	4
КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ	6
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	8
Самостійна робота №1. Етюд екстер'єру приміщення.	16
Самостійна робота №2. Етюд дзеркального відображення.	18
Самостійна робота №3. Етюд падаючих тіней в інтер'єрі.	20
Самостійна робота №4. Етюд падаючих тіней в інтер'єрі при штучному освітленні.	22
Самостійна робота №5. Копія вибраного живописного твору з елементами інтер'єру.	24
Самостійна робота №6. Етюд натюрморту з великих предметів з зображенням частини інтер'єру.	26
Самостійна робота №7. Етюд складного натюрморту з предметів різних по кольору, тону, фактурі поверхні в глибинному просторі з зображенням частини інтер'єру.	28
Самостійна робота №8. Тематична композиція з зображенням частини інтер'єру на задану тему «Кохання».	30
Самостійна робота №9. Короткострокові етюди з натури листя, квітів на кольорові відношення виконані олійними фарбами.	32
Самостійна робота №10. Етюд з квітами виконаний олійними фарбами.	34
Самостійна робота №11. Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності виконані олійними фарбами.	36
Самостійна робота №12. Етюд натюрморту в холодній кольоровій гаммі виконаний олійними фарбами.	38
Самостійна робота №13. Етюд натюрморту в теплій кольоровій гамі виконаний олійними фарбами.	40
Самостійна робота №14. Етюд натюрморту з предметів насиченої кольорової гамми виконаний олійними фарбами.	42
Самостійна робота №15. Етюд натюрморту з предметів мало насиченої кольорової гамми із матовою та глянцевою поверхнею виконаний олійними фарбами.	44
Самостійна робота №16. Етюд натюрморту з чітко вираженими кольоровими рефlekсами, виконаний олійними фарбами.	46
Самостійна робота №17. Створення авторської композиція з елементами натюрморту (олійні фарби, 50/60).	48
ЛІТЕРАТУРА	50
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з освітньої компоненти «Живопис» розроблено для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.12 Середня освіта (Мистецтво в закладах освіти), які навчаються на 3 курсі.

Актуальність методичних рекомендацій зумовлена необхідністю формування у майбутніх учителів мистецтва високого рівня професійної підготовки, що поєднує ґрунтовні теоретичні знання з практичними навичками живопису, розвитком творчого мислення, художнього бачення та здатності до самостійної художньо-педагогічної діяльності.

Самостійна робота є невід'ємною складовою освітнього процесу, яка сприяє закріпленню та поглибленню знань, отриманих під час аудиторних занять, формує навички самостійного аналізу природи, прийняття художніх рішень, розвитку спостережливості, образного мислення та індивідуального творчого стилю. Вона орієнтована на активну пізнавальну діяльність здобувачів освіти, їх здатність до самоорганізації, самоконтролю та рефлексії результатів власної художньої діяльності.

Зміст інструктивно-методичних матеріалів побудовано відповідно до принципу послідовного ускладнення завдань і охоплює ключові аспекти опанування живопису на даному етапі підготовки. Система самостійних робіт передбачає виконання різних за складністю навчальних і творчих завдань, зокрема:

- короткострокових етюдів на передачу об'єму, простору, матеріальності;
- вправ на виявлення кольорових, тональних і тепло-холодних відношень;
- етюдів натюрмортів у різних колористичних гамах (теплій, холодній, насиченій, нюансній);
- завдань на передачу кольорових рефлексів та взаємодії кольорів;
- інтер'єрних етюдів і складних натюрмортних постановок;
- створення авторських композицій з елементами натюрморту.

Особлива увага у змісті рекомендацій приділяється формуванню професійно важливих умінь і навичок, а саме:

- передача об'ємно-просторових характеристик предметів засобами світлотіні та кольору;
- виявлення матеріальності об'єктів (матових і глянцевиx поверхонь, різних фактур);
- робота з кольором як основним виражальним засобом живопису;
- гармонізація кольорових відношень у межах різних колористичних систем;
- передача кольорових рефлексів як засобу збагачення живописного середовища;
- розвиток композиційного мислення та здатності до творчої інтерпретації природи.

Методичні матеріали орієнтують здобувачів освіти на усвідомлене

опанування закономірностей живопису, серед яких провідними є:

- принцип роботи від загального до часткового;
- цілісність сприйняття і зображення;
- взаємозв'язок кольору, світла і простору;
- роль тональних і кольорових контрастів;
- значення нюансів у створенні гармонійного живописного образу.

У процесі виконання завдань передбачено використання різних живописних матеріалів (акварель, гуаш, темпера, олійні фарби), що сприяє розвитку технічної майстерності, гнучкості художнього мислення та розширенню виражальних можливостей здобувачів.

Результатом опанування запропонованого комплексу самостійних завдань є формування у здобувачів освіти здатності:

- самостійно організовувати процес виконання живописних робіт;
- аналізувати натуру та визначати основні художні завдання;
- передавати об'єм, простір, матеріальність і колірні відношення;
- працювати в різних техніках і колористичних системах;
- створювати цілісні, виразні та композиційно завершені живописні твори.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Компетентності:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ПК1. Здатність глибоко розуміти класичні та новітні мистецтвознавчі поняття і на їх основі розробляти концептуальні засади образотворення.

ПК2. Здатність застосовувати знання термінології традиційних та цифрових видів образотворчого мистецтва в освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПК3. Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

ПК4. Здатність характеризувати історичні віхи еволюції образотворчого мистецтва й адекватно оцінювати наявні артефакти за об'єктивними критеріями їх художності.

ПК8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.

ПК9. Здатність створювати безпечні умови діяльності суб'єктів художньо-педагогічного процесу в мистецько-освітньому середовищі.

ПК10. Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчально-творчих практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання:

РН7. *Демонструє* знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), *оперує* базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

ПРН 2. *Володіє* поняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою.

ПРН 4. *Уміє* аналізувати особливості образного ладу, композиційної побудови та специфіку виражальних і техніко-виконавських засобів творів образотворчого мистецтва.

ПРН 5. *Володіє* технологією роботи з традиційними і сучасними матеріалами образотворчого мистецтва та основами художньої майстерності.

ПРН 7. *Уміє* графічно, колористично і пластично декорувати предмети ужиткового мистецтва.

ПРН 9. *Знає* комп'ютерно-графічні технології та *вміє* виконувати твори образотворчого мистецтва в цифровому форматі.

ПРН 12. *Володіє* педагогічним малюнком та демонстраційним обладнанням, дидактичним матеріалом унаочнення уроків образотворчого мистецтва.

ПРН 13. *Уміє* прищеплювати учням художні цінності традиційних і сучасних напрямів національного образотворчого мистецтва.

Відповідність компетентностей і програмних результатів

Компетентність / ПРН	Зміст самостійної роботи	Конкретні види діяльності	Результат формування
ЗК1	Аналіз природи (інтер'єр, екстер'єр, натюрморт)	Спостереження, аналіз постановки, виконання ескізів	Здатність аналізувати та узагальнювати форму і простір
ЗК2	Основи живопису (тон, колір, світло, перспектива)	Виконання етюдів інтер'єру, екстер'єру, натюрмортів	Розуміння закономірностей живопису
ЗК10	Художньо-творча діяльність (тематичні композиції)	Виконання композиції на тему («Кохання»), творчі роботи	Формування естетичного світогляду
ФК1	Методика самостійного виконання живописних робіт	Поетапне виконання (ескіз → побудова → живопис → завершення)	Здатність до самостійної художньо-педагогічної діяльності
ПК1	Композиція в натюрморті та тематичній роботі	Побудова композиції, пошук ідеї, узагальнення	Формування художнього мислення
ПК2	Колористика та техніка олійного живопису	Робота з кольором, тепло-холодні відношення, насиченість	Використання професійних художніх засобів
ПК3	Передача об'єму, простору, матеріальності	Виконання етюдів з передачею фактури, світлотіні	Розвиток художньої майстерності
ПК4	Самоаналіз художніх робіт	Аналіз власних робіт, виправлення помилок	Формування критичного мислення
ПК8	Колористична гармонія (теплі, холодні, нюансні гами)	Виконання натюрмортів у різних кольорових гамах	Формування художнього смаку
ПК9	Організація самостійної діяльності	Планування роботи, дотримання техніки безпеки	Формування відповідальності та самоорганізації
ПК10	Самостійна художньо-творча діяльність	Виконання серії етюдів і завершених робіт	Організація творчого процесу
ПРН7	Теоретичні основи живопису	Осмислення понять кольору, тону, простору	Формування системних знань
ПРН 2	Художня термінологія	Використання термінів під час аналізу робіт	Розвиток професійного мовлення
ПРН 4	Аналіз природи і художніх явищ	Аналіз кольору, світла, форми	Розвиток аналітичних умінь
ПРН 5	Техніка живопису (олійні фарби)	Виконання етюдів різної складності	Формування практичних навичок
ПРН 7	Декоративність, стилізація	Узагальнення форми, стилізація композицій	Розвиток творчих умінь
ПРН 9	Формування портфоліо робіт	Фотографування, відбір, систематизація робіт	Саморефлексія та цифрова грамотність
ПРН 12	Педагогічне осмислення процесу	Аналіз етапів виконання роботи	Формування методичних умінь
ПРН 13	Художньо-естетичні цінності	Виконання завершених творчих робіт	Формування естетичної культури

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролем. Кожен здобувач вищої освіти має виконати обов'язкові завдання, передбачені інструктивно-методичними матеріалами до лабораторних робіт, методичними рекомендаціями до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, силабусом, навчальною та робочою програмою освітньої компоненти.

Результати навчальної діяльності здобувачів вищої освіти оцінюються в балах, відповідно до виду діяльності. Визначений мінімум балів, який необхідно набрати для отримання заліку в V-му та VI-му семестрах, зазначений в робочій програмі навчальної дисципліни.

Показники, що враховуються під час оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни «Живопис» здійснюється з урахуванням комплексного підходу до аналізу результатів їхньої навчально-творчої діяльності. Основна увага приділяється не лише кінцевому результату, а й процесу виконання роботи, рівню сформованості практичних умінь і художнього мислення.

Під час оцінювання враховуються такі показники:

1. Композиційне вирішення
  - цілісність композиції;
  - наявність композиційного центру;
  - рівновага та узгодженість елементів;
  - вміння організувати формат і простір аркуша.
2. Передача пропорцій і конструктивна побудова
  - точність зображення форми предметів;
  - дотримання пропорційних співвідношень;
  - правильність перспективної побудови;
  - взаєморозташування об'єктів у просторі.
3. Тональні співвідношення
  - вміння передавати світло, тінь, півтінь і рефлекси;
  - цілісність тонального рішення;
  - наявність тональної ієрархії;
  - переконливість передачі об'єму.
4. Колористичне вирішення
  - гармонійність кольорових поєднань;
  - передача теплих і холодних відтінків;
  - узгодженість кольору з освітленням;

- виразність кольорового рішення.
5. Передача простору та глибини
- вміння передавати повітряну перспективу;
  - розподіл на плани (передній, середній, дальній);
  - узгодження просторових співвідношень;
  - створення відчуття об'єму і глибини.
6. Передача матеріальності та фактури
- відтворення характерних властивостей поверхонь (тканина, дерево, скло тощо);
  - використання живописних засобів для передачі фактури;
  - переконливість зображення різних матеріалів.
7. Техніка виконання
- володіння обраними живописними матеріалами;
  - акуратність виконання роботи;
  - доцільність використання технічних прийомів;
  - рівень опрацювання деталей.
8. Творчий підхід
- оригінальність композиційного рішення;
  - вміння інтерпретувати натуру;
  - самостійність у виборі засобів виразності;
  - наявність індивідуального стилю.
9. Дотримання етапності виконання роботи
- послідовність виконання завдання (від ескізу до завершення);
  - своєчасність виконання етапів роботи;
  - вміння аналізувати та коригувати власну діяльність.
10. Активність і участь у навчальному процесі
- участь в обговореннях і аналізі робіт;
  - здатність до самооцінювання та взаємооцінювання;
  - ініціативність і зацікавленість у виконанні завдань.

Система бонусів

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час лабораторних занять, виставкова діяльність у всеукраїнських, міжнародних виставках, участь у творчих конкурсах. Максимальна кількість балів: 10.

Критерії оцінювання
Модуль V. Інтер'єр, екстер'єр приміщень. Натюрморт в інтер'єрі.

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	СР	ЛР	МР
			100	100	100
1	2	Тема 34./ Лабораторне заняття 1	СР		
2	2	Тема 34./ Лабораторне заняття 2	СР		
3	2	Тема 34./ Лабораторне заняття 3	СР		
4	2	Тема 34./ Лабораторне заняття 4	СР		
5	2	Тема 34./ Лабораторне заняття 5		ЛР	
6	2	Тема 41./ Лабораторне заняття 1	СР		
7	2	Тема 41./ Лабораторне заняття 2	СР		
8	2	Тема 41./ Лабораторне заняття 3	СР		
9	2	Тема 41./ Лабораторне заняття 4	СР		
10	2	Тема 41./ Лабораторне заняття 5	СР		
11	2	Тема 41./ Лабораторне заняття 6	СР		
12	2	Тема 41./ Лабораторне заняття 7	СР		
13	2	Тема 41./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
14	2	Тема 42./ Лабораторне заняття 1	СР		
15	2	Тема 42./ Лабораторне заняття 2	СР		
16	2	Тема 42./ Лабораторне заняття 3	СР		
17	2	Тема 42./ Лабораторне заняття 4	СР		
18	2	Тема 42./ Лабораторне заняття 5	СР		
19	2	Тема 42./ Лабораторне заняття 6	СР		
20	2	Тема 42./ Лабораторне заняття 7	СР		
21	2	Тема 42./ Лабораторне заняття 8			МР
Разом 46		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- СР – виконання самостійної роботи;
- ЛР – виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- МР – виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Критерії оцінювання
Модуль VI. Теоретичні основи олійного живопису. Натюрморт.

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	СР	ЛР	МР
			100	100	100
1	2	Тема 50./ Лабораторне заняття 1	СР		
2	2	Тема 50./ Лабораторне заняття 2	СР		
3	2	Тема 50./ Лабораторне заняття 3	СР		
4	2	Тема 50./ Лабораторне заняття 4	СР		
5	2	Тема 50./ Лабораторне заняття 5	СР		
6	2	Тема 50./ Лабораторне заняття 6	СР		
7	2	Тема 50./ Лабораторне заняття 7	СР		
8	2	Тема 50./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
9	2	Тема 51./ Лабораторне заняття 1	СР		
10	2	Тема 51./ Лабораторне заняття 2	СР		
11	2	Тема 51./ Лабораторне заняття 3	СР		
12	2	Тема 51./ Лабораторне заняття 4	СР		
13	2	Тема 51./ Лабораторне заняття 5	СР		
14	2	Тема 51./ Лабораторне заняття 6	СР		
15	2	Тема 51./ Лабораторне заняття 7	СР		
16	2	Тема 51./ Лабораторне заняття 8		ЛР	
17	2	Тема 52./ Лабораторне заняття 1	СР		
18	2	Тема 52./ Лабораторне заняття 2	СР		
19	2	Тема 52./ Лабораторне заняття 3	СР		
20	2	Тема 52./ Лабораторне заняття 4	СР		
21	2	Тема 52./ Лабораторне заняття 5	СР		
22	2	Тема 52./ Лабораторне заняття 6	СР		
23	2	Тема 52./ Лабораторне заняття 7	СР		
24	2	Тема 52./ Лабораторне заняття 8			МР
Разом 48		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- СР – виконання самостійної роботи;
- ЛР – виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- МР – виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	Здобувач демонструє високий рівень художньо-практичної підготовки. Роботи виконані технічно впевнено, професійно та творчо. Композиція цілісна, добре організована у форматі, з чітко визначеним композиційним центром. Пропорції точні, об'єм і простір переконливо передані засобами кольору і тону, з урахуванням умов освітлення. Впевнено застосовуються різні живописні техніки (у тому числі змішані), досягається виразна фактурність і матеріальність предметів. Гармонійно поєднано абстрактні та реалістичні елементи (за наявності такого завдання). Робота відзначається художньою виразністю, колористичною цілісністю та творчою інтерпретацією природи. Допускаються лише незначні неточності.
		82-89	B	Робота виконана на достатньо високому художньому рівні. Загалом правильно передані пропорції, об'єм і простір, дотримано основ композиційної організації. Колірні та тональні відношення вирішені переважно правильно, враховано освітлення. Техніка виконання (акварель, гуаш, акрил чи змішані матеріали, олійні фарби) застосована впевнено, проте наявні окремі недоліки у передачі матеріальності, фактури, світлотіньових переходів або композиційної цілісності. Інтеграція різних прийомів і засобів виразності частково реалізована.
		74-81	C	Робота загалом виконана правильно, однак містить помітні помилки. Передача об'єму, пропорцій або кольорово-тональних відношень частково неточна. Композиція вирішена задовільно, але бракує цілісності, рівноваги або виразності. Просторові співвідношення передані неповною мірою. Техніка живопису застосована на середньому рівні, можливості матеріалів використані частково. Взаємодія фону і об'єктів (зокрема абстрактного і реалістичного) недостатньо переконлива.
<i>Задовільно</i>		64-73	D	Робота виконана на базовому рівні. Спостерігаються суттєві помилки у пропорціях, побудові форми, тональних і кольорових відношеннях. Передача об'єму та простору недостатньо переконлива. Композиція частково порушена, формат використано невпевнено. Техніка живопису застосовується обмежено, фактура і матеріальність передані слабо. Відсутня

				цілісність зорового сприйняття.
		60-63	E	Робота відповідає мінімальним вимогам. Здобувач демонструє початкові навички роботи з матеріалами, але наявні значні недоліки: неточні пропорції, слабка передача об'єму і простору, порушення колористичної гармонії та композиції. Технічні можливості матеріалів практично не використані.
Незадовільно	Незараховано	35-59	FX	Робота виконана на низькому рівні. Допущено значні помилки у побудові форми, пропорціях та передачі об'єму. Відсутня композиційна цілісність, не витримані тональні та кольорові співвідношення. Володіння технікою живопису недостатнє. Завдання виконано частково, потребує доопрацювання або повторного виконання.
		1-34	F	Робота не відповідає вимогам навчальної дисципліни. Відсутнє розуміння основ композиції, кольору, тону та простору. Не сформовані базові навички роботи з живописними матеріалами, завдання не виконано або виконано формально. Необхідне повторне виконання роботи та опрацювання навчального матеріалу.

Підсумкова оцінка з вивчених модулів за навчальний рік (ПОМ) розраховується:

№ модулю	$M_{\%n}$ (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль V	$M_{\%V} = (50 \%)$
Модуль VI	$M_{\%IV} = (50 \%)$
Сума	100

ЗАЛІК

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є залік то залікова оцінка (ЗО) з освітньої компоненти дорівнює підсумковій оцінці з вивчених модулів (ПОМ).

$$ЗО = ПОМ$$

ЕКЗАМЕН

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО = (ПОМ + ЕО) / 2$$

Інформаційний обсяг освітньої компоненти

Модуль V. Інтер'єр, екстер'єр приміщень. Натюрморт в інтер'єрі.

Інтер'єр, як внутрішній простір і як жанр образотворчого мистецтва. Інтер'єр як частина картини, його роль у розкритті змісту твору. Вираження через інтер'єр естетичних, соціальних, професійних та інших сторін епохи. Композиційні прийоми і схеми побудови інтер'єру. Визначення висоти фігур та предметів в перспективі інтер'єру на різному віддаленні від картинної площини. Падаючі тіні в інтер'єрі при штучному освітленні. Побудова падаючих тіней. Екстер'єр приміщень. Дзеркальне відображення.

Етюд інтер'єру (частина приміщення університету) з застосуванням нетрадиційних матеріалів на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень (акварель, розмір 50/60) (живописне рішення).

Етюд екстер'єру приміщення. Етюд дзеркального відображення.

Етюд падаючих тіней в інтер'єрі. Етюд падаючих тіней в інтер'єрі при штучному освітленні.

Копія вибраного живописного твору з елементами інтер'єру.

Етюд натюрмрту в інтер'єрі (гризайль).

Виконання натюрмрту з натури з зображенням частини інтер'єру: тематичний (аудиторний) натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних живописних матеріалів (акварель, розмір 50/60).

Натюрморт (аудиторний) з кількох предметів та драперій з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном, частина приміщення університету) (акварельний або гуашевий живопис).

Етюд натюрмрту з великих предметів з зображенням частини інтер'єру.

Етюд складного натюрмрту з предметів різних по кольору, тону, фактурі поверхні в глибинному просторі з зображенням частини інтер'єру.

Тематична композиція з зображенням частини інтер'єру на задану тему «Кохання».

Модуль VI. Теоретичні основи олійного живопису. Натюрморт.

Техніка олійного живопису. Технологічні й технічні прийоми олійного живопису. Побудова тонових відносин в олійному живописі. Живописна основа побудови кольорового спектру. Організація робочого місця. Матеріали та приладдя для роботи олійними фарбами. Техніки олійного живопису. Вправи в техніці олійного письма. Поетапність застосування у практичній роботі основних технічних прийомів олійного живопису (кольорові розтяжки, мазок, лесування, корпусне покриття). Поетапність виконання натюрмрту олійними фарбами. Короткострокові етюди з натури листя, квітів на кольорові відношення виконані олійними фарбами. Етюд з квітами виконаний олійними фарбами. Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності виконані олійними фарбами.

Виконання натюрмрту з натури: тематичний (аудиторний) натюрморт з

предметів побуту, фруктами чи овочами та драперією у холодному або теплому колориті на передачу тонового та кольорового відношення, об'єму, матеріальності. (олійні фарби, розмір 50/60).

Виконання натюрморту з природи: тематичний (аудиторний) натюрморт з предметів побуту великих і малих за розміром та драперіями, із матовою та глянцевою поверхнею на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття (олійні фарби, розмір 50/60).

Виконання натюрморту з природи: натюрморт (аудиторний) зі скляних предметів побуту на виявлення об'єму, пропорцій, простору, фактури, матеріальності, на цілісність зорового сприйняття (олійні фарби, розмір 50/60).

Етюд натюрморту в холодній кольоровій гаммі виконаний олійними фарбами. Етюд натюрморту в теплій кольоровій гамі виконаний олійними фарбами. Етюд натюрморту з предметів насиченої кольорової гама виконаний олійними фарбами. Етюд натюрморту з предметів мало насиченої кольорової гама із матовою та глянцевою поверхнею виконаний олійними фарбами. Етюд натюрморту з чітко вираженими кольоровими рефlekсами, виконаний олійними фарбами. Створення авторської композиція з елементами натюрморту (олійні фарби, 50/60).

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етюд екстер'єру приміщення.	4
2	Етюд дзеркального відображення.	4
3	Етюд падаючих тіней в інтер'єрі.	4
4	Етюд падаючих тіней в інтер'єрі при штучному освітленні.	4
5	Копія вибраного живописного твору з елементами інтер'єру.	4
6	Етюд натюрморту з великих предметів з зображенням частини інтер'єру.	4
7	Етюд складного натюрморту з предметів різних по кольору, тону, фактурі поверхні в глибинному просторі з зображенням частини інтер'єру.	4
8	Тематична композиція з зображенням частини інтер'єру на задану тему «Кохання».	18
9	Короткострокові етюди з природи листя, квітів на кольорові відношення виконані олійними фарбами.	4
10	Етюд з квітами виконаний олійними фарбами.	4
11	Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності виконані олійними фарбами.	4
12	Етюд натюрморту в холодній кольоровій гаммі виконаний олійними фарбами.	4
13	Етюд натюрморту в теплій кольоровій гамі виконаний олійними фарбами.	4
14	Етюд натюрморту з предметів насиченої кольорової гама виконаний олійними фарбами.	4
15	Етюд натюрморту з предметів мало насиченої кольорової гама із матовою та глянцевою поверхнею виконаний олійними фарбами.	4
16	Етюд натюрморту з чітко вираженими кольоровими рефlekсами, виконаний олійними фарбами.	4
17	Створення авторської композиція з елементами натюрморту (олійні фарби, 50/60).	8
Всього:		86

Самостійна робота №1.

Тема: Етюд екстер'єру приміщення (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати архітектурну форму та просторові відношення в екстер'єрі; розвинути навички побудови перспективи, узгодження пропорцій та передачі освітлення в умовах відкритого простору; навчитися працювати з кольоровими і тональними відношеннями в середовищі природного освітлення; удосконалити вміння узагальнювати форму та досягати цілісності живописного рішення.

Етапи виконання

1. Аналіз натури

- Обрати об'єкт (будівля, частина фасаду, внутрішній дворик тощо)
- Визначити: точку зору, лінію горизонту, основні перспективні напрямки, джерело світла

- Виявити композиційний центр

2. Ескізування (за потреби)

- Виконати 1-2 швидкі композиційні ескізи
- Визначити: формат і розміщення об'єкта, співвідношення мас

3. Конструктивна побудова

- Намітити: основні геометричні форми, пропорції будівлі, перспективу (лінійне скорочення)

- Уникати деталізації

4. Закладання загальних тональних і кольорових мас

- Працювати від загального
- Визначити: світлі і темні площини, загальний колористичний стан
- Передати великі площини

5. Розробка форми та простору

- Уточнити: світлотінь, об'єм архітектурних елементів
- Передати: глибину простору, взаємодію об'єкта з оточенням (небо, земля, зелень)

6. Узагальнення та завершення

- Підпорядкувати деталі загальному
- Узгодити кольорові та тональні відношення
- Виділити композиційний центр
- Завершити роботу

Методична примітка

Працювати від загального до часткового, не починати з деталей. Основну увагу приділяти: перспективі, пропорціям, великим площинам. Передавати простір через: зміну тону, зміну насиченості кольору. Уникати: надмірної деталізації, «плоского» зображення. Враховувати особливості природного освітлення (зміни світла, рефлекси).

План виконання (4 години)

1 година

- Вибір об'єкта
- Аналіз натури
- Ескізування

2 година

- Конструктивна побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму і простору
- Уточнення кольорових і тональних відношень

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд екстер'єру; сформовані навички: побудови перспективи, передачі простору, роботи з архітектурною формою, узгодження кольору і тону; розвиток просторового та композиційного мислення

Самостійна робота №2.

Тема: Етюд дзеркального відображення (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати дзеркальні відображення предметів і простору засобами живопису; розвинути навички спостереження та аналізу відбиття світла, кольору і форми; навчитися узгоджувати об'єкт і його відображення за пропорціями, тоном і кольором; удосконалити вміння передавати матеріальність дзеркальної поверхні та досягати цілісності живописного рішення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз природи

- Обрати об'єкти (натюрморт із дзеркалом або предмет біля дзеркальної поверхні)
- Визначити: розташування дзеркала, кут відображення, джерело світла
- Проаналізувати: що саме відображається, співвідношення реального об'єкта і його відбиття

2. Ескізування (за потреби)

- Виконати 1-2 композиційні ескізи
- Визначити: формат, композиційний центр, співвідношення площин

3. Конструктивна побудова

- Намітити: форму предметів, положення дзеркала, відображення (з урахуванням симетрії та перспективи)
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних тональних і кольорових мас

- Працювати від загального. Визначити: світлі і темні площини, основні кольорові відношення
- Передати загальний стан

5. Розробка форми та відображення

- Уточнити: форму об'єкта, форму відображення
- Передати: об'єм, різницю між реальним предметом і його відбиттям
- Врахувати: зниження контрасту у відображенні, зміну кольору і тону

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити: об'єкт і відображення, кольорові і тональні відношення
- Підпорядкувати деталі загальному. Завершити роботу

Методична примітка: Дзеркальне відображення: підпорядковується законам перспективи, не є механічною копією предмета. Основні принципи: відображення зазвичай менш контрастне, кольори трохи приглушені, можливі спотворення форми. Працювати: від загального до часткового, великими площинами. Уникати: точного «копіювання» без аналізу, однакової яскравості об'єкта і відображення. Важливо: порівнювати натуру постійно, бачити взаємозв'язок об'єкта і середовища

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз відображення
- Ескізування

2 година

- Конструктивна побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Уточнення відображення

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд, сформовані навички: передачі дзеркального відображення, аналізу світла і кольору, узгодження форми і простору, розвиток спостережливості та живописного мислення

Самостійна робота №3.

Тема: Етюд падаючих тіней в інтер'єрі (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати падаючі тіні як важливий засіб моделювання форми та простору в інтер'єрі; розвинути навички аналізу освітлення, напрямку світла та характеру тіней; навчитися узгоджувати світло, тінь і півтінь у цілісній живописній системі; удосконалити вміння передавати глибину простору, об'єм і взаємодію предметів через тональні та кольорові відношення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз природи

- Обрати інтер'єр (частина кімнати з предметами). Визначити: джерело світла (природне/штучне), напрямок світла, характер тіней
- Проаналізувати: форму падаючих тіней, їхню інтенсивність і контраст

2. Ескізування (за потреби)

- Виконати 1-2 швидкі тональні ескізи
- Визначити: розміщення світлих і темних мас, композицію

3. Конструктивна побудова

- Намітити: предмети інтер'єру, площини (стіна, підлога, меблі)
- Позначити: основні тіньові площини
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних тональних і кольорових мас

- Визначити: світло, півтінь, власну тінь, падаючу тінь
- Працювати від загального
- Передати великі співвідношення

5. Розробка тіней та об'єму

- Уточнити: форму тіней, чіткість або м'якість країв
- Передати: взаємодію світла і тіні, об'єм предметів
- Врахувати: залежність тіні від відстані і поверхні

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити: світло і тіні, кольорові і тональні відношення
- Підпорядкувати деталі загальному
- Завершити роботу

Методична примітка

Падаюча тінь: залежить від форми предмета і напрямку світла, має власну форму і перспективу. Основні закономірності: ближче до предмета – тінь темніша і чіткіша, далі – м'якша і світліша, тінь змінює форму залежно від площини. Колір тіні: не є просто «чорним», містить рефлекси та відтінки середовища. Працювати: великими площинами, від загального до часткового. Уникати: однакової інтенсивності тіней, «плоских» тіней без об'єму, надмірної деталізації

План виконання (4 години)

1 година

- Вибір інтер'єру
- Аналіз освітлення
- Ескізи

2 година

- Побудова
- Закладання загальних тональних мас

3 година

- Розробка тіней
- Уточнення об'єму

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд інтер'єру, сформовані навички: передачі падаючих тіней, аналізу освітлення, моделювання об'єму і простору, розвиток тонального та просторового мислення

Самостійна робота №4.

Тема: Етюд падаючих тіней в інтер'єрі при штучному освітленні (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати падаючі тіні в умовах штучного освітлення; розвинути навички аналізу джерел світла (локальних, спрямованих), їх впливу на форму, колір і простір; навчитися відтворювати складні світлотіньові ефекти (контраст, різкість тіней, кольорові відтінки освітлення); удосконалити вміння узгоджувати тональні та кольорові відношення для створення цілісного живописного рішення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Організувати інтер'єр з одним або кількома джерелами штучного світла (лампа, світильник)
- Визначити: тип освітлення (тепле / холодне), кількість джерел світла, напрямок світлових потоків
- Проаналізувати: форму падаючих тіней, їхню інтенсивність і чіткість, можливу наявність кількох тіней

2. Ескізування

- Виконати 1-2 тональні ескізи
- Визначити: співвідношення світла і тіні, композиційний центр
- Намітити основні світлові акценти

3. Конструктивна побудова

- Побудувати: предмети інтер'єру, площини (стіни, підлога, меблі)
- Позначити: напрямок світла, основні падаючі тіні

4. Закладання загальних тональних і кольорових мас

- Визначити: світло (найяскравіші ділянки), півтінь, власну тінь, падаючу тінь
- Передати загальний колористичний стан (теплий/холодний)

5. Розробка світлотіні та тіней

- Уточнити: форму тіней, різкість їх країв
- Передати: сильний контраст світла і тіні, локальні світлові акценти
- Врахувати: можливість кількох тіней від різних джерел світла

6. Передача простору та атмосфери

- Передати: глибину інтер'єру, взаємодію світла з поверхнями
- Врахувати: колір освітлення (жовтуватий, холодний тощо), рефлекси від навколишніх предметів

7. Узагальнення та завершення

- Узгодити: світло і тіні, кольорові відношення
- Підпорядкувати деталі загальному, завершити роботу

Методична примітка: Особливості штучного освітлення: дає більш різкі та контрастні тіні, створює локальні світлові плями, може мати виражений колір

(теплий/холодний). Падаючі тіні: часто чіткіші, ніж при природному освітленні, можуть дублюватися (при кількох джерелах світла). Колористика: світло і тіні мають кольорові відтінки, важливо передати загальний колорит сцени. Працювати: від загального до часткового, великими тональними масами. Уникати: «чорних» тіней без кольору, надмірної деталізації, ігнорування джерела світла

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натури
- Аналіз освітлення
- Ескізи

2 година

- Побудова
- Закладання загальних тональних і кольорових мас

3 година

- Розробка світлотіні
- Уточнення падаючих тіней

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд інтер'єру, сформовані навички: передачі штучного освітлення, зображення падаючих тіней, роботи з контрастом і кольором, розвиток тонального, колористичного та просторового мислення

Самостійна робота №5.

Тема: Копія вибраного живописного твору з елементами інтер'єру (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння аналізувати та відтворювати живописний твір; розвинути навички копіювання як методу вивчення композиції, кольорових і тональних відношень; навчитися передавати особливості інтер'єру, простору та освітлення відповідно до авторського задуму; удосконалити технічні навички роботи з живописними матеріалами та формувати відчуття цілісності зображення.

Етапи виконання

1. Вибір та аналіз твору

- Обрати живописний твір з елементами інтер'єру
- Проаналізувати: композицію, колорит, світлотінь, просторові плани
- Визначити: композиційний центр, характер освітлення

2. Ескізування (за потреби)

- Виконати швидкий композиційний ескіз
- Визначити: формат, пропорції, розміщення основних мас

3. Конструктивна побудова

- Перенести композицію на формат
- Намітити: основні форми, перспективу інтер'єру
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних кольорових і тональних мас

- Визначити: світлі, середні, темні площини
- Передати загальний колористичний стан твору

5. Розробка форми та простору

- Уточнити: об'єм предметів, просторові плани
- Передати: характер освітлення, матеріальність об'єктів

6. Узагальнення та завершення

- Підпорядкувати деталі загальному
- Узгодити кольорові і тональні відношення
- Досягти цілісності зображення

Методична примітка: Копіювання: є методом аналізу, а не механічного відтворення, потребує розуміння авторського задуму. Основна увага: загальним кольоровим і тональним відношенням, композиційній структурі. Важливо: передати характер стилю автора, зберегти пропорції та просторову побудову. Працювати: від загального до часткового, великими площинами. Уникати: надмірної деталізації на початкових етапах, втрати цілісності

План виконання (4 години)

1 година

- Вибір твору

- Аналіз

- Ескіз

2 година

- Побудова

- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму

- Уточнення кольорових відношень

4 година

- Узагальнення

- Завершення роботи

- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 виконана копія живописного твору, сформовані навички: аналізу художнього твору, передачі композиції, кольору і простору, роботи з живописними матеріалами, розвиток художнього мислення та професійних умінь

Самостійна робота №6.

Тема: Етюд натюрморту з великих предметів з зображенням частини інтер'єру (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати взаємозв'язок предметів натюрморту з інтер'єрним середовищем; розвинути навички побудови великих форм, просторових відношень і перспективи; навчитися узгоджувати предмети та фон (стіна, підлога, меблі) в єдиній композиції; удосконалити вміння працювати з тональними і кольоровими відношеннями для передачі об'єму, простору та цілісності живописного рішення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 2-4 великих предметів (ваза, глечик, коробка, тканина тощо)
- Включити частину інтер'єру (стіна, кут кімнати, меблі)
- Визначити: композиційний центр, співвідношення предметів і фону, джерело світла
- Проаналізувати просторові плани

2. Ескізування (за потреби)

- Виконати 1-2 композиційні ескізи
- Визначити: формат, розміщення мас, пропорції

3. Конструктивна побудова

- Намітити: великі форми предметів, площини інтер'єру (стіна, підлога)
- Побудувати: перспективу, пропорції
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних тональних і кольорових мас

- Визначити: світлі, середні, темні площини
- Передати: загальний колористичний стан, співвідношення предметів і фону

5. Розробка форми, об'єму та простору

- Уточнити: світлотінь, об'єм предметів
- Передати: глибину простору, взаємодію предметів із середовищем
- Врахувати: рефлекси від стін і підлоги

6. Узагальнення та завершення

- Підпорядкувати деталі загальному
- Узгодити: кольорові, тональні відношення
- Виділити головне
- Завершити роботу

Методична примітка: Основна увага: великим формам і площинам, взаємодії предметів і середовища. Простір: передається через тональні відмінності, залежить від перспективи і освітлення. Інтер'єр: не є фоном, а

активною частиною композиції, впливає на колір і світлотінь предметів. Працювати: від загального до часткового, великими кольоровими масами. Уникати: надмірної деталізації, «відриву» предметів від простору, однакової опрацьованості всіх елементів

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз
- Ескіз

2 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Передача простору

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд натюрморту, сформовані навички: передачі великих форм, побудови простору, узгодження предметів і інтер'єру, розвиток композиційного та просторового мислення.

Самостійна робота №7.

Тема: Етюд складного натюрморту з предметів різних по кольору, тону, фактурі поверхні в глибинному просторі з зображенням частини інтер'єру (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати складні просторові відношення в натюрморті; розвинути навички роботи з різноманітними матеріалами та фактурами (скло, метал, тканина, дерево, кераміка); навчитися узгоджувати кольорові, тональні та просторові співвідношення в умовах глибинного простору; удосконалити вміння досягати цілісності композиції та гармонії кольору в багатопредметному натюрморті.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 5-7 предметів різних за: кольором, тоном, фактурою
- Додати частину інтер'єру (стіна, меблі, простір кімнати)
- Визначити: композиційний центр, просторові плани (передній, середній, дальній), джерело світла
- Проаналізувати взаємодію предметів і середовища

2. Ескізування

- Виконати 2-3 композиційні ескізи
- Визначити: формат, розміщення предметів, ритм і рівновагу
- Намітити тональні співвідношення

3. Конструктивна побудова

- Намітити: великі форми предметів, площини інтер'єру
- Побудувати: перспективу, пропорції
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних тональних і кольорових мас

- Визначити: основні тональні співвідношення, домінуючу кольорову гаму
- Працювати великими площинами
- Передати загальний стан композиції

5. Розробка об'єму, простору та фактури

- Уточнити: світлотінь, об'єм предметів
- Передати: глибину простору (через тон, колір, насиченість), фактуру поверхонь: блискучу, матову, прозору, м'яку
- Врахувати рефлекси від середовища

6. Узагальнення та завершення

- Підпорядкувати деталі загальному
- Узгодити: кольорові, тональні, просторові відношення
- Виділити композиційний центр
- Завершити роботу

Методична примітка: Глибинний простір: передається через зміну тону і насиченості, дальній план – більш узагальнений. Фактура: передається характером мазка і контрастом, залежить від освітлення. Колористика: важливо зберегти гармонію кольору, уникати випадкових кольорових рішень. Інтер'єр: взаємодіє з предметами, впливає на колір і світлотінь. Працювати: від загального до часткового, через порівняння. Уникати: рівномірної деталізації, «розсипаної» композиції, втрати цілісності

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз
- Ескізи

2 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Передача простору і фактури

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений складний натюрморт, сформовані навички: передачі глибинного простору, роботи з різними фактурами, узгодження кольору і тону, розвиток композиційного, колористичного та просторового мислення

Самостійна робота №8.

Тема: Тематична композиція з зображенням частини інтер'єру на задану тему «Кохання» (18 годин)

Мета роботи: Сформувати вміння створювати складну тематичну композицію з передачею емоційного змісту через образи інтер'єру; розвинути образне та асоціативне мислення, художню уяву та здатність до творчої інтерпретації теми; навчитися використовувати композиційні, колористичні та світлотіньові засоби для вираження ідеї; удосконалити навички побудови простору, роботи з деталями та створення цілісного художнього образу.

Етапи виконання

1. Осмислення теми та формування задуму

- Визначити: ідею (романтичний стан, спогади, очікування, символічний образ), характер композиції (реалістична / декоративна / символічна)
- Сформулювати основний художній образ

2. Збір та аналіз матеріалу

- Підібрати референси: інтер'єрів, предметів (квіти, свічки, книги, тканини тощо)
- Проаналізувати: освітлення, колористичні рішення, атмосферу

3. Ескізування

- Виконати 3-5 композиційних ескізів
- Визначити: композиційний центр, ритм і баланс, розміщення об'єктів, обрати найвдаліший варіант

4. Кольорові ескізи

- Виконати 2-3 кольорові варіанти
- Визначити: кольорову гаму, тепло-холодні співвідношення
- Пов'язати колір із настроєм

5. Конструктивна побудова

- Перенести композицію на формат
- Побудувати: простір інтер'єру, предмети
- Уточнити пропорції

6. Живописне виконання

- Закласти великі кольорові маси
- Розробити: об'єм, світлотінь, простір
- Передати атмосферу

7. Деталізація та узагальнення

- Уточнити деталі (підпорядковано загальному)
- Виділити композиційний центр, узгодити всі елементи

8. Завершення та аналіз

- Перевірити: цілісність, виразність образу
- Провести самоаналіз

Методична примітка: Тема «Кохання»: може передаватися через символіку (світло, колір, предмети), допускає метафоричність і асоціативність. Композиція: повинна мати чіткий центр і підпорядкування, важливо уникати випадковості. Колористика: ключовий засіб вираження настрою, використовувати гармонійні поєднання кольорів. Інтер'єр: створює атмосферу і настрої, взаємодіє з об'єктами. Працювати: від загального до часткового, через серію ескізів. Уникати: прямолінійної ілюстративності, перевантаження деталями, втрати ідеї

План виконання (18 годин)

1-2 година

- Осмислення теми
- Збір матеріалу

3-5 година

- Виконання ескізів
- Вибір композиції

6-7 година

- Кольорові ескізи
- Визначення гами

8-10 година

- Конструктивна побудова
- Закладання загальних мас

11-14 година

- Живописна розробка
- Передача простору та об'єму

15-17 година

- Деталізація
- Узагальнення

18 година

- Завершення
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершена тематична композиція, сформовані навички: створення художнього образу, композиційного мислення, роботи з кольором і простором, розвиток творчої уяви та емоційного мислення

Самостійна робота №9.

Тема: Короткострокові етюди з натури листя, квітів на кольорові відношення виконані олійними фарбами (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати кольорові відношення у природних формах (листя, квіти) засобами олійного живопису; розвинути навички спостереження за кольором у природі, аналізу тепло-холодних співвідношень і взаємодії кольорів; навчитися працювати узагальнено, великими кольоровими масами; удосконалити техніку роботи олійними фарбами, досягаючи гармонії кольору та цілісності етюд.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Обрати просту натуру: листя різних порід, квіти (1-2 види)
- Визначити: джерело світла, загальний колористичний стан
- Проаналізувати: співвідношення кольорів, теплі і холодні відтінки

2. Ескізування (за потреби)

- Виконати 1-2 швидкі кольорові ескізи
- Визначити: композицію, основні кольорові маси

3. Підготовка живописної основи

- Легко намітити композицію на полотні/картоні
- Визначити великі форми, уникати деталізації

4. Закладання загальних кольорових мас

- Працювати від загального
- Передати: основні кольорові співвідношення, загальний тон
- Використовувати великі мазки

5. Уточнення кольорових відношень

- Порівнювати кольори між собою
- Передати: нюанси кольору, тепло-холодні переходи
- Уточнити форму без надмірної деталізації

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити кольорові відношення
- Підпорядкувати деталі загальному, досягти цілісності етюд

Методична примітка: Основна мета: передача кольорових відношень, а не деталей. Олійний живопис: дозволяє працювати щільно і багатошарово, важливо контролювати чистоту кольору. Колористика: кольори сприймаються у взаємодії, важливо постійно порівнювати. Працювати: від загального до часткового, великими мазками. Уникати: «розфарбовування» по контуру, надмірної деталізації, ізольованого сприйняття кольору

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натури

- Аналіз кольору

- Ескіз

2 година

- Побудова

- Закладання загальних кольорових мас

3 година

- Уточнення кольорових відношень

- Передача форми

4 година

- Узагальнення

- Завершення роботи

- Самоаналіз

Очікуваний результат: 2-3 короткострокові етюди, сформовані навички: передачі кольорових відношень, роботи олійними фарбами, узагальнення форми, розвиток колористичного мислення та спостережливості.

Самостійна робота №10.

Тема: Етюд з квітами виконаний олійними фарбами (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати форму, колір і об'єм квітів засобами олійного живопису; розвинути навички роботи з кольоровими відношеннями, тепло-холодними нюансами та світлотінню; навчитися узагальнювати складні природні форми та передавати їх характер; удосконалити техніку роботи олійними фарбами, досягаючи цілісності та гармонії зображення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Обрати квіти (1-2 види) у простій композиції
- Визначити: джерело світла, загальний колористичний стан
- Проаналізувати: форму квітів, співвідношення кольорів, фон і середовище

2. Ескізування (за потреби)

- Виконати швидкий композиційний або кольоровий ескіз
- Визначити: розміщення мас, композиційний центр

3. Конструктивна побудова

- Намітити: загальні форми квітів, розташування стебел, листя
- Узагальнити форму, уникати деталізації

4. Закладання загальних кольорових мас

- Працювати великими площинами
- Визначити: основні кольорові співвідношення, загальний тон
- Передати цілісний колористичний стан

5. Розробка форми та об'єму

- Уточнити: світлотінь, об'єм пелюсток
- Передати: глибину кольору, нюанси переходів

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити: кольорові, тональні відношення
- Підпорядкувати деталі загальному
- Досягти цілісності

Методична примітка: Квіти: мають складну, але узагальнену форму, потребують передачі характеру, а не копіювання деталей. Колористика: важливо передати нюанси кольору, враховувати теплі і холодні відтінки. Олійний живопис: працювати щільними мазками, зберігати чистоту кольору Працювати: від загального до часткового, через порівняння. Уникати: надмірної деталізації, «сухого» прописування пелюсток, втрати цілісності

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натури
- Аналіз

- Ескіз

2 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Уточнення кольорових відношень

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд, сформовані навички, передачі форми та кольору квітів, роботи олійними фарбами, узагальнення природних форм, розвиток колористичного та художнього мислення.

Самостійна робота №11.

Тема: Короткострокові етюди на передачу об'єму, матеріальності виконані олійними фарбами (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати об'єм і матеріальність предметів засобами олійного живопису; розвинути навички світлотіньового моделювання форми, аналізу фактури та кольорових відношень; навчитися відображати характер різних матеріалів (метал, скло, тканина, дерево, кераміка); удосконалити техніку роботи олійними фарбами та досягати цілісності зображення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Обрати прості предмети різної матеріальності (2-3 об'єкти): скло / метал / тканина / кераміка / дерево
- Визначити: джерело світла, характер освітлення
- Проаналізувати: форму предметів, світло, тінь, рефлекси, особливості поверхні

2. Ескізування (за потреби)

- Виконати 1-2 швидкі тональні або кольорові ескізи
- Визначити: композицію, співвідношення мас

3. Конструктивна побудова

- Намітити: загальні форми предметів, їх розміщення
- Узагальнити форму
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних тональних і кольорових мас

- Визначити: світлі, середні, темні площини
- Передати загальний колористичний стан
- Працювати великими мазками

5. Розробка об'єму та матеріальності

- Уточнити: світлотінь, форму предметів
- Передати матеріальність: скло – прозорість, відбиття, метал – блиск, контраст, тканина – м'якість, складки, дерево – фактура, матовість. Врахувати рефлекси

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити: тональні, кольорові відношення
- Підпорядкувати деталі загальному
- Досягти цілісності

Методична примітка: Об'єм: передається через світлотінь, залежить від освітлення. Матеріальність: визначається характером світло-відбиття, передається через контраст і мазок. Олійний живопис: дозволяє працювати шарами, важливо зберігати чистоту кольору. Працювати: від загального до часткового, через порівняння. Уникати: однакової обробки різних матеріалів,

надмірної деталізації, «плоского» зображення

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натури
- Аналіз
- Ескіз

2 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Передача матеріальності

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 2-3 короткострокові етюди, сформовані навички: передачі об'єму, зображення різних матеріалів, роботи олійними фарбами, розвиток спостережливості та живописного мислення

Самостійна робота №12.

Тема: Етюд натюрморту в холодній кольоровій гаммі виконаний олійними фарбами (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати натюрморт у холодній кольоровій гаммі; розвинути навички роботи з відтінками холодних кольорів, їх нюансами та тепло-холодними співвідношеннями; навчитися створювати цілісний колористичний стан, передавати об'єм, простір і матеріальність предметів засобами олійного живопису; удосконалити вміння гармонізувати кольори в межах обмеженої гами

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 2-4 предметів
- Обрати або створити холодний колористичний стан (сині, блакитні, фіолетові, зеленуваті відтінки)
- Визначити: джерело світла, загальний тон
- Проаналізувати: кольорові відношення, співвідношення холодних і нейтральних тонів

2. Ескізування

- Виконати 1-2 кольорові ескізи
- Визначити: композицію, загальний колорит
- Намітити основні кольорові маси

3. Конструктивна побудова

- Намітити: форму предметів, їх розташування
- Узагальнити форму
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних кольорових і тональних мас

- Працювати від загального
- Передати: основні кольорові співвідношення, загальний холодний стан

- Використовувати великі мазки

5. Розробка об'єму та кольорових відношень

- Уточнити: світлотінь, об'єм предметів
- Передати: нюанси холодних кольорів, тепло холодні переходи (у межах гами)

- Врахувати рефлекси

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити: кольорові, тональні відношення
- Підпорядкувати деталі загальному
- Досягти цілісності композиції

Методична примітка: Холодна гама: створює стриманий, спокійний настрій, потребує тонких нюансів кольору. Колористика: навіть у холодній гамі

можливі теплі акценти (для контрасту), важливо уникати одноманітності. Олійний живопис: дозволяє змішувати кольори для отримання нюансів, важливо зберігати чистоту відтінків. Працювати: від загального до часткового, через порівняння кольорів. Уникати: «брудних» кольорів, надмірної деталізації, втрати загального колористичного стану

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз кольору
- Ескіз

2 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Уточнення кольорових відношень

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд натюрморту, сформовані навички: роботи в обмеженій кольоровій гамі, передачі об'єму і простору, гармонізації кольору, розвиток колористичного та художнього мислення.

Самостійна робота №13.

Тема: Етюд натюрморту в теплій кольоровій гамі виконаний олійними фарбами (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати натюрморт у теплій кольоровій гамі; розвинути навички роботи з теплими відтінками кольору (жовтими, оранжевими, червоними, теплими зеленими), їх нюансами та взаємодією; навчитися створювати цілісний колористичний стан, передавати об'єм, простір і матеріальність предметів; удосконалити техніку роботи олійними фарбами та вміння гармонізувати кольори в межах обмеженої гами.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 2-4 предметів
- Визначити: джерело світла, загальний теплий колористичний стан
- Проаналізувати: співвідношення кольорів, домінування теплих відтінків, роль нейтральних і холодних нюансів

2. Ескізування

- Виконати 1-2 кольорові ескізи
- Визначити: композицію, загальний колорит
- Намітити основні кольорові маси

3. Конструктивна побудова

- Намітити: форму предметів, їх розташування
- Узагальнити форму
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних кольорових і тональних мас

- Працювати від загального
- Передати: основні кольорові співвідношення, теплий загальний стан
- Використовувати великі мазки

5. Розробка об'єму та кольорових відношень

- Уточнити: світлотінь, об'єм предметів
- Передати: нюанси теплих кольорів, тепло-холодні контрасти (для підсилення об'єму)

- Врахувати рефлекси

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити: кольорові, тональні відношення
- Підпорядкувати деталі загальному
- Досягти цілісності композиції

Методична примітка: Тепла гама: створює відчуття затишку, активності, емоційності, потребує різноманітності відтінків. Колористика: важливо вводити холодні нюанси для контрасту, уникати «плоского» теплого кольору. Олійний живопис: дозволяє досягати глибини кольору, важливо зберігати чистоту та насиченість. Працювати: від загального до часткового, через порівняння

кольорів. Уникати: надмірної насиченості без нюансів, «брудних» змішувань, втрати загального колористичного стану

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз кольору
- Ескіз

2 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Уточнення кольорових відношень

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд натюрморту, сформовані навички: роботи в теплій кольоровій гамі, передачі об'єму і простору, гармонізації кольору, розвиток колористичного та художнього мислення.

Самостійна робота №14.

Тема: Етюд натюрморту з предметів насиченої кольорової гами виконаний олійними фарбами (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати насичені кольорові відношення в натюрморті; розвинути навички роботи з інтенсивними, чистими кольорами та їх гармонізацією; навчитися узгоджувати насичені кольори між собою, зберігаючи цілісність і рівновагу композиції; удосконалити техніку роботи олійними фарбами та вміння передавати об'єм, простір і матеріальність предметів у яскравому колористичному середовищі.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 2-4 предметів насичених кольорів
- Визначити: домінуючий колір, джерело світла
- Проаналізувати: інтенсивність кольорів, їх взаємодію, тональні

співвідношення

2. Ескізування

- Виконати 1-2 кольорові ескізи
- Визначити: композицію, розміщення кольорових акцентів
- Намітити загальний колорит

3. Конструктивна побудова

- Намітити: форму предметів, їх розташування
- Узагальнити форму
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних кольорових і тональних мас

- Працювати від загального
- Передати: основні кольорові співвідношення, загальний

колористичний стан

- Використовувати активні, насичені кольори

5. Розробка об'єму та кольорових відношень

- Уточнити: світлотінь, об'єм предметів
- Передати: нюанси насичених кольорів, взаємодію кольорів між

собою

- Врахувати рефлекси

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити: кольорові, тональні відношення
- Підпорядкувати деталі загальному
- Досягти гармонії кольору

Методична примітка: Насичена гама: потребує точного співвідношення кольорів, легко призводить до «перевантаження». Колористика: важливо зберігати баланс між кольорами, вводити нейтральні або приглушені відтінки для гармонії. Олійний живопис: дозволяє досягати глибини і насиченості

кольору, важливо уникати «брудних» змішувань. Працювати: від загального до часткового, через порівняння кольорів. Уникати: надмірної яскравості без гармонії, однакової інтенсивності всіх кольорів, втрати тональних відношень

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз кольору
- Ескіз

2 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Уточнення кольорових відношень

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд натюрморту, сформовані навички: роботи з насиченими кольорами, гармонізації кольору, передачі об'єму і простору, розвиток колористичного та художнього мислення.

Самостійна робота №15.

Тема: Етюд натюрморту з предметів мало насиченої кольорової гами із матовою та глянцевою поверхнею виконаний олійними фарбами (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати нюансні кольорові відношення у мало насиченій гамі; розвинути навички роботи з тонкими відтінками кольору та їх гармонізацією; навчитися відтворювати різні типи поверхонь (матову та глянцевою) засобами олійного живопису; удосконалити вміння передавати об'єм, світлотінь і матеріальність предметів у стриманому колористичному середовищі.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 2-4 предметів: мало насичених кольорів (пастельні, приглушені), різної фактури (матова і глянцева поверхня). Визначити: джерело світла, загальний колористичний стан. Проаналізувати: нюанси кольору, відмінності поверхонь, тональні співвідношення

2. Ескізування

- Виконати 1-2 кольорові ескізи
- Визначити: композицію, розташування тональних і кольорових мас
- Намітити загальний колорит

3. Конструктивна побудова

- Намітити: форму предметів, їх розташування
- Узагальнити форму
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних кольорових і тональних мас

- Працювати від загального
- Передати: загальний нюансний колористичний стан, основні тональні співвідношення

- Використовувати м'які переходи

5. Розробка об'єму та матеріальності

- Уточнити: світлотінь, об'єм предметів
- Передати: матову поверхню – м'які переходи, відсутність різких відблисків; глянцевою поверхню – контраст, чіткі відблиски

- Врахувати рефлекси

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити: кольорові, тональні відношення
- Підпорядкувати деталі загальному
- Досягти цілісності

Методична примітка: Мало насичена гама: потребує точного бачення нюансів, будується на тонких відмінностях кольору. Матеріальність: матова поверхня – розсіяне світло, глянцева - відбиття і контраст. Колористика: важливо

зберігати гармонію і стриманість, уникати різких кольорових акцентів. Олійний живопис: дозволяє створювати м'які переходи, важливо працювати акуратно з кольором. Працювати: від загального до часткового, через порівняння. Уникати: «плоского» кольору, надмірної контрастності, втрати нюансів.

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз
- Ескіз

2 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Передача матеріальності

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд натюрморту, сформовані навички: роботи в нюансній кольоровій гамі, передачі різних типів поверхні, узгодження кольору і тону, розвиток колористичного та художнього мислення.

Самостійна робота №16.

Тема: Етюд натюрморту з чітко вираженими кольоровими рефлексами, виконаний олійними фарбами (4 години)

Мета роботи: Сформувати вміння передавати кольорові рефлекси як важливий засіб моделювання об'єму і простору; розвинути навички спостереження за взаємодією кольорів у натюрморті; навчитися передавати вплив навколишнього середовища на колір предметів; удосконалити техніку роботи олійними фарбами та досягати цілісності й гармонії колористичного рішення.

Етапи виконання

1. Постановка та аналіз натури

- Скласти натюрморт із 2-4 предметів різного кольору
- Забезпечити умови для появи рефлексів (контрастні кольори, світле/кольорове оточення)
- Визначити: джерело світла, загальний колористичний стан
- Проаналізувати: де виникають рефлекси, їх інтенсивність і колір

2. Ескізування

- Виконати 1-2 кольорові ескізи
- Визначити: композицію, розміщення кольорових акцентів
- Намітити основні рефлекси

3. Конструктивна побудова

- Намітити: форму предметів, їх розташування
- Узагальнити форму
- Уникати деталізації

4. Закладання загальних кольорових і тональних мас

- Працювати від загального
- Передати: основні кольорові співвідношення, загальний тон
- Визначити великі площини світла і тіні

5. Розробка об'єму та кольорових рефлексів

- Уточнити: світлотінь, форму предметів
- Передати: кольорові рефлекси в тінях, взаємодію кольорів між предметами

- Врахувати: інтенсивність рефлексів, їх залежність від освітлення

6. Узагальнення та завершення

- Узгодити: кольорові, тональні відношення
- Підпорядкувати рефлекси загальному колористичному стану
- Досягти цілісності

Методична примітка: Кольорові рефлекси: виникають внаслідок відбиття світла від навколишніх предметів, найбільш помітні в тіньових частинах. Колористика: рефлекси збагачують колір, не повинні бути надмірно яскравими. Олійний живопис: дозволяє передавати складні кольорові нюанси,

важливо зберігати чистоту змішувань. Працювати: від загального до часткового, через порівняння кольорів. Уникати: механічного додавання рефлексів, надмірної контрастності, втрати цілісності кольору

План виконання (4 години)

1 година

- Постановка натюрморту
- Аналіз
- Ескіз

2 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

3 година

- Розробка об'єму
- Передача кольорових рефлексів

4 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершений етюд натюрморту, сформовані навички: передачі кольорових рефлексів, аналізу кольорових взаємодій, роботи олійними фарбами, розвиток колористичного та художнього мислення.

Самостійна робота №17.

Тема: Створення авторської композиція з елементами натюрморту (олійні фарби, 50/60) (8 години)

Мета роботи: Сформувати вміння створювати авторську живописну композицію на основі натюрморту; розвинути образне мислення, творчу уяву та здатність до інтерпретації реальності; навчитися поєднувати реалістичні форми з індивідуальним художнім баченням; удосконалити навички композиційної побудови, роботи з кольором, тоном, простором і матеріальністю предметів засобами олійного живопису.

Етапи виконання

1. Формування задуму

- Визначити: тему або ідею композиції, емоційний настрій
- Продумати: образне рішення (реалістичне / декоративне / символічне)

2. Збір матеріалу

- Підібрати: предмети натюрморту, референси (фото, замальовки)
- Визначити: характер освітлення, колористичний напрям

3. Ескізування

- Виконати 3-5 композиційних ескізів
- Визначити: композиційний центр, ритм і рівновагу, розміщення предметів
- Обрати найвдаліший варіант

4. Кольорові ескізи

- Виконати 2-3 варіанти кольорового рішення
- Визначити: гаму (тепла / холодна / контрастна / нюансна)
- Узгодити колір з ідеєю

5. Конструктивна побудова

- Перенести композицію на формат 50×60
- Побудувати: форму предметів, просторові плани
- Уточнити пропорції

6. Живописне виконання

- Закласти великі кольорові маси
- Розробити: об'єм, світлотінь, простір
- Передати матеріальність предметів

7. Деталізація та узагальнення

- Уточнити деталі (підпорядковано загальному)
- Виділити композиційний центр
- Гармонізувати кольорові відношення

8. Завершення та аналіз

- Перевірити: цілісність композиції, виразність образу
- Провести самоаналіз

Методична примітка: Авторська композиція: передбачає індивідуальне художнє рішення, допускає стилізацію та узагальнення. Натюрморт: є основою композиції, може бути доповнений символічними елементами. Композиція: повинна мати чіткий центр і підпорядкування, важливо уникати випадковості. Колористика: підпорядковується ідеї, важливо досягти гармонії кольору. Олійний живопис: дозволяє працювати шарами, сприяє створенню глибини кольору. Працювати: від загального до часткового, через серію ескізів. Уникати: механічного копіювання натури, перевантаження деталями, втрати ідеї.

План виконання (8 годин)

1 година

- Формування задуму
- Збір матеріалу

2-3 година

- Ескізування
- Вибір композиції

4 година

- Кольорові ескізи
- Визначення гам

5-6 година

- Побудова
- Закладання загальних мас

7 година

- Розробка об'єму
- Уточнення кольорових відношень

8 година

- Узагальнення
- Завершення роботи
- Самоаналіз

Очікуваний результат: 1 завершена авторська композиція (50×60), сформовані навички: створення художнього образу, композиційного мислення, роботи з кольором і простором, розвиток творчої індивідуальності та художнього стилю.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти. Київ : Вища школа, 2002. 192 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 62 примірників).
2. Кім О. О., Піддубна О. М., Корницька Л. А. Відродження стародавніх мистецьких технік у сучасному світі. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 83, т. 2. С. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-2-6>.
3. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва. Київ : Кондор, 2006. 200 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 40 примірників).
4. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посіб. / уклад. О. Я. Музика. Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. 114 с.
5. Петухова Т. А., Луценко І. В., Піддубна О. М. Особливості розвитку олійного та акрилового живопису в контексті сучасного мистецтвознавства. Вісник науки та освіти. 2025. № 5 (35). С. 2657–2675. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5\(35\)-2657-2675](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-2657-2675).
6. Піддубна О. М. Живопис у розвитку творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Проблеми освіти. 2019. Вип. 92. С. 111–115.
7. Піддубна О. М., Максимчук А. П. Трансформація мистецької освіти: нові методи викладання живопису, рисунка і композиції для здобувачів вищої освіти в умовах цифрового середовища. Вісник науки та освіти. 2026. № 1 (43). С. 2501–2512. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1\(43\)-2501-2512](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1(43)-2501-2512)
8. Піддубна О. М., Суханова Н. В., Дюкарев Т. М. Вплив цифрових технологій на сучасне мистецтво: від цифрових картин до інтерактивних інсталяцій. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 88, т. 2. С. 109–115. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-2-16>
9. Яремків М. Композиція. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 110 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 1 примірника).
10. Smirnova O., Kolisnyk-Humeniuk Y., Yemelova A., Saprykina L., Krasnyuk I., Piddubna O. The problem of introducing advanced competencies for fine arts teachers in Ukraine. Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala. 2022. Vol. 14, no. 2. P. 284–300.

Додаткова:

1. Альбом художніх робіт здобувачів вищої освіти (освітній рівень: бакалавр, спеціальності 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво), 015 Професійна освіта (Дизайн)) / авт. вступ. ст. та упоряд. альбому О. М. Піддубна, Н. Є. Колесник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2020. 40 с. : іл. + CD.
2. Гілязова Н. М. Рисунок. Живопис : навч. посіб. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2000. 112 с.
3. Піддубна О. М. Значення начерків у художньо-творчій діяльності майбутніх учителів образотворчого мистецтва з дисциплін «Малюнок» і «Живопис». Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. Житомир, 2016. Вип. 2 (84). С. 107–112.
4. Піддубна О. М. Фахові дисципліни у розвитку творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва: історичний аспект. Система

підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи : монографія / за заг. ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2019. С. 70–79.

5. Піддубна О. М. Формування професійної компетентності вчителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення предметів «Малюнок» і «Живопис» під час виконання начерків. Професійна освіта в умовах інтеграційних процесів: теорія і практика : зб. наук. пр. : у 2 ч. Житомир, 2017. Ч. 1. С. 282–285.

Інтернет ресурси:

1. Oil Painting Tips // Patreon Highlights. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=Vnvh86OMhbs>

2. Portrait Painting Tutorial // A Strategy for Success. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=KerRXbBq8rE>

3. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.zu.edu.ua/>

4. Живопис. [Електронний ресурс] : режим доступу: <https://sites.google.com/site/mistectvografika/zivopis>

5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>

6. Портал: Живопис. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BB:%D0%96%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81>

7. Рисунок. Живопис: навчальний посібник / Н.М. Гілязова. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://issuu.com/i.grebeniuk80/docs/>

ДОДАТКИ

Приклади робіт

Приклади робіт

Приклади робіт

Приклади робіт

